

Sygn. akt I CSK 106/19

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner

w sprawie z wniosku E. M. , P. M. i K. M.
przy uczestnictwie K. M. i A. M.
o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych złożenia oświadczenia
o odrzuceniu spadku,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 10 lipca 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy K. M.
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 10 października 2018 r., sygn. akt V Ca (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej wnioskodawcy K.
M. do rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 10 października 2018 r. Sąd Okręgowy w W., po rozpoznaniu apelacji wnioskodawczynie E. M. i uczestnika A. M. od postanowienia Sądu Rejonowego w P. z dnia 20 lutego 2018 r., zmienił zaskarżone postanowienie w ten sposób, że oddalił wniosek K. M. o uchylenie się od skutków prawnych złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku, oddalił apelację wnioskodawczynie i rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Zmiana rozstrzygnięcia nastąpiła w wyniku przeprowadzenia uzupełniającego postępowania dowodowego, które przekonało Sąd o okolicznościach mających bezpośredni wpływ na brak podstaw wnioskodawcy K. M. do uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli o odrzuceniu spadku po ojcu K. M.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca K. M. zarzucił Sądowi Okręgowemu naruszenie zaskarżonym postanowieniem przepisów postępowania, tj. art. 381 w związku z art. 368 § 1 pkt 4 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. Naruszenie prawa materialnego dotyczy art. 1019 w związku z art. 84 § 1 zdanie pierwsze i § 2 k.c. przez ich niezastosowanie i uznanie, że skarżący składając oświadczenie o odrzuceniu spadku nie znajdował się pod wpływem błędu usprawiedliwionego okolicznościami sprawy. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie mogła zostać przyjęta do rozpoznania ze względu na niespełnienie przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. uznając, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Swoje przekonanie oparł na analizie art. 381 k.p.c. w odniesieniu do powinności strony postępowania przedstawienia dowodów na poparcie swoich twierdzeń przed

sądem pierwszej instancji, a zdaniem skarżącego uczestnik A. M. tego nie uczynił; brak zatem było podstaw do dopuszczenia nowych dowodów w sprawie.

Postępowanie spadkowe w rozpoznawanej sprawie zostało istotnie skomplikowane wskutek uwarunkowań rodzinnych i osobistych spadkodawcy. Na chwilę obecną kwestią sporną pozostało dopuszczenie przez Sąd drugiej instancji na etapie postępowania apelacyjnego dodatkowego materiału dowodowego w postaci zeznań kolejnych dwóch świadków, które to zeznania stały się kluczowe dla rozstrzygnięcia sprawy w odniesieniu do skarżącego i jego przyrodniego brata, uczestnika postępowania, będących spadkobiercami po ich wspólnym ojcu.

Podnosząc w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazane okoliczności, pełnomocnik skarżącego nie zwrócił wystarczającej uwagi na charakter postępowania nieprocesowego w sprawie spadkowej. Poza samą elastycznością, jaką dają sądowi w ogólności przepisy postępowania nieprocesowego, sprawy spadkowe ze swojej istoty są szczególne i wymagają całościowego ustalenia stanu faktycznego. Wymagają też często inicjatywy sądu i dbałości o to, aby uzyskać wystarczające podstawy faktyczne do wydania rozstrzygnięcia. To, co byłoby wątpliwe w przeprowadzeniu dowodów, mając na względzie podnoszoną przez skarżącego zasadę koncentracji materiału dowodowego w postępowaniu procesowym w pierwszej instancji, w którym to postępowaniu uczestniczą bezpośrednio zainteresowane strony, w postępowaniu spadkowym są już tylko uczestnicy samego postępowania, mającego na celu stwierdzić nabycie spadku po zmarłym, a następnie ewentualnie dokonać jego podziału. Dlatego uzupełnienie o tak istotne dowody, jak to miało miejsce w postępowaniu w rozpoznawanej sprawie było właściwym, koniecznym działaniem sądu, zwłaszcza wobec konsekwencji dla sprawy, jakie te dowody przyniosły. Nie można więc zastosować wprost schematów wynikających z rozumienia art. 381 oraz art. 368 k.p.c. w przywołanym licznie orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych w uzasadnieniu wniosku przez pełnomocnika skarżącego, gdyż każdy przypadek postępowania w sprawach spadkowych wymaga indywidualnego rozważenia.

Wniesiona skarga kasacyjna, której Sąd Najwyższy nie rozważa na etapie tzw. przedsądu, w przeważającym zakresie stanowi dyskusję z ustaleniami faktycznymi i oceną dowodów dokonanych w sprawie, w tym w szczególności polemikę z zeznaniami świadków i ich oceną przez Sąd, mimo że w postępowaniu kasacyjnym jest to wyłączone z podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), Sąd Najwyższy jest związany ustaleniem faktów, a Sąd Okręgowy szczegółowo przedstawił materiał dowodowy, dokonał jego analizy i wskazał na zastosowane kryteria oceny.

Mając na uwadze znane i utrwalone stanowisko Sądu Najwyższego i doktryny w kwestii przesłanek, jakie muszą zostać spełnione dla uznania oczywistości skargi kasacyjnej nie można uznać wystąpienia w sprawie tych przesłanek, określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. i na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak na wstępie.